

УДК 340.11

ВОЛКОВА А., здобувач наукового ступеня кандидата юридичних наук,
Донецький національний університет

ЗАКОНОДАВЧЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН, ЩО ВИНИКАЮТЬ З ПРИВОДУ ОБІГУ СЛУЖБОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ

***Анотація.** Про законодавче регулювання відносин, які виникають з приводу обігу службової інформації. На підставі аналізу конкретних правових норм запропоновано авторське визначення категорії “службова інформація”, надані пропозиції щодо правового регулювання зазначених відносин.*

***Ключові слова:** інформація з обмеженим доступом, правовий режим, право на інформацію з обмеженим доступом, таємниця, конфіденційна інформація, службова інформація, комерційна таємниця, персональні дані.*

***Аннотация.** О законодательном регулировании отношений, которые возникают по поводу обращения служебной информации. На основании анализа конкретных правовых норм предложено авторское определение категории “служебная информация”, предоставлены предложения относительно правовой регуляции отмеченных отношений.*

***Ключевые слова:** информация с ограниченным доступом, правовой режим, право на информацию с ограниченным доступом, тайна, конфиденциальная информация, служебная информация, коммерческая тайна, персональные данные.*

***Summary.** About the legislative adjusting of relations which arise up concerning the appeal of service information. On the basis of analysis of concrete legal norms is given the author decision of the category “service information” is given, suggestions are offered in relation to the legal adjusting of the noted relations.*

***Keywords:** information with the limited access, legal mode, right to information with the limited access, secret, confidential information, service information, commercial secret, personal information.*

***Постановка проблеми.** Проблеми правового регулювання суспільних відносин, які виникають з приводу інформації з обмеженим доступом протягом останніх років є одними з найбільш дискусійних та актуальних. Відсутність спеціальних досліджень, які б на основі аналізу загальнонаукових знань про інформацію як про соціальне і правове явище визначили б правову природу інформації з обмеженим доступом, розкривали загальнотеоретичні аспекти, зокрема сутність теорії захисту інформації з обмеженим доступом та сприяли подальшому розвитку системи захисту даної інформації з урахуванням постійних змін, що відбуваються в інформаційному просторі, свідчить про необхідність спеціального розгляду даного виду інформації.*

***Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Окремі питання пов’язані з цим напрямком юриспруденції, розглядаються в роботах вітчизняних дослідників К.І. Белякова, В.В. Белєвцевої, С.Н. Братуся, І.В. Бондаря, В.М. Брижка, А.М. Гуз, О.Д. Довганя, С. Климчука, О.О. Кулініча, О.В. Кохановської, А.І. Марушака, Ю.П. Мірошника, В.Я. Настюка, В.Г. Пилипчика, Д. Прокоф’євої, Н.М. Тимченка, Є.С. Ісхакова тощо, а також відомих російських фахівців з інформаційного права – І.Л. Бачило, А.Б. Венгерова, В.А. Копилова та інших.*

Однак зміни, які відбулися останнім часом в інформаційному просторі, свідчать про необхідність розроблення нового наукового підходу до правового регулювання відносин, що виникають з приводу обігу інформації з обмеженим доступом.

Метою статті є удосконалення законодавчого регулювання відносин, які виникають з приводу обігу службової інформації.

Виклад основних положень. Аналіз чинного законодавства дає підстави стверджувати, що жоден нормативно-правовий акт не містить визначення поняття “інформація з обмеженим доступом”. Лише в окремих міжнародних угодах закріплені положення щодо розуміння такої інформації.

Зокрема, у ст. 1 Угоди між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом зазначається, що інформація з обмеженим доступом – це інформація та матеріали незалежно від їх форми, природи та способу передачі, яким встановлені певні ступені обмеження доступу та надані відповідні грифи обмеження доступу, і які в інтересах національної безпеки та згідно з національним законодавством Сторін підлягають охороні від несанкціонованого доступу [1]. В Угоді між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь про співробітництво в галузі технічного захисту інформації у ст. 1 закріплено подібне визначення “Інформація обмеженого доступу – інформація, право доступу до якої обмежено відповідно до національних законодавств держав Сторін” [2]. Але, як прослідковується з даних визначень, вони, перш за все, посилаються на національне законодавство країн-учасниць відповідної угоди.

Відповідно до ч. 1 ст. 20 Закону України “Про інформацію”, за порядком доступу інформація поділяється на відкриту та інформацію з обмеженим доступом [3]. Згідно з зазначеним вище законом, інформацією з обмеженим доступом є конфіденційна, таємна та службова інформація [ч. 1 ст. 21, 3]. Таким чином, на сьогоднішній день законодавець визначив тільки, яка інформація відноситься до інформації з обмеженим доступом, проте визначення останньої не закріпив.

Щодо наукових точок зору з даної проблеми, то і тут виникають складнощі, оскільки до 2011 року Закон України “Про інформацію” у ст. 30 закріплював, що інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну, а тому науковці пропонували визначення інформації з обмеженим доступом з точки зору поділу її на конфіденційну і таємну. Зокрема, С. Климчук стверджував, що інформація з обмеженим доступом – це відомості конфіденційного або таємного характеру, правовий статус яких передбачений законодавством України, і доступ до яких обмежений власником таких відомостей [4, с. 40]. Серед новітніх публікацій, які торкаються даної тематики, взагалі відсутні наукові підходи до визначення інформації з обмеженим доступом.

З урахуванням цього, вважається доцільним запропонувати наступне визначення інформації з обмеженим доступом, зокрема: Інформація з обмеженим доступом – це соціально цінна інформація, невідома широкому колу осіб, правовий статус якої передбачений законодавством України, і доступ до якої обмежений власником такої інформації в силу того, що її використання або поширення порушить права і законні інтереси власника такої інформації та (або) інших осіб.

Базовими нормативно-правовими актами, що визначають класифікаційні критерії поділу інформації з обмеженим доступом, є Закон України “Про інформацію” та Закон України “Про доступ до публічної інформації” [5]. Зазначені закони регламентують новий поділ інформації з обмеженим доступом за своїм правовим режимом. Зокрема, на відміну від попереднього розподілу такої інформації на конфіденційну і таємну, сьогодні в Законі України “Про інформацію” інформацією з обмеженим доступом поділено на конфіденційну, таємну та службову [ч. 1 ст. 21, 3].

Закріпивши зазначені вище зміни, законодавець, як і у старій редакції Закону України “Про інформацію”, не передбачив ефективного правового механізму регулювання відносин, які виникають з приводу конфіденційної, таємної і службової інформації. Це в свою чергу призводить до порушення порядку віднесення інформації до того чи іншого виду інформації з обмеженим доступом, несанкціонованого доступу та витоку такої інформації. Наприклад, прямі втрати компаній у 2012 році від витоку конфіденційних даних зросли на 16 % і становили 37,8 млн. дол. (це лише ті, які були опубліковані у відкритих джерелах). Ці дані Т. Белей, директор з маркетингу компанії InfoWatch, коментує так: “Слід віддавати собі звіт в тому, що фінансові втрати, які оприлюднюють компанії внаслідок витоку даних – це крапля в морі від реальних збитків, які щодня несе бізнес” [6]. І з цим важко не погодитися, оскільки реальні загрози несанкціонованого доступу до інформації з обмеженим доступом дійсно вражають. Можливість витоку такої інформації обумовлена в першу чергу відсутністю належного механізму її захисту.

Зокрема, у чинному законодавстві України відсутній єдиний, усталений понятійно-категоріальний апарат конфіденційної інформації. Наприклад, визначення конфіденційної інформації, закріплене у Наказі Національного агентства екологічних інвестицій України [7], співпадає із визначенням, яке було закріплено у старій редакції Закону України “Про інформацію”, яке суперечило природі інформації і пандектній системі права, яка заперечує право власності на інформацію. Тому вбачається доцільним привести чинне законодавство у відповідність, закріпивши у всіх НПА єдине для всіх визначення конфіденційної інформації, яке закріплено у Законі України “Про інформацію”.

Зокрема, відповідно до Закону України “Про інформацію”, конфіденційною є інформація про фізичну особу, а також інформація, доступ до якої обмежено фізичною або юридичною особою, крім суб’єктів владних повноважень. Конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, визначених законом [ч. 2 ст. 21, 3]. Проте потрібно звернути увагу на те, що закріпивши дану норму, законодавець позбавив державу права бути створювачем та власником конфіденційної інформації, надавши тільки можливість бути тимчасовим володільцем. Отже, зазначені зміни потребують приведення підзаконних актів у відповідність із положенням чинного законодавства, оскільки конфіденційна інформація із травня 2011 року не може бути власністю держави, а лише представляється їй в установленому порядку окремими фізичними чи юридичними особами.

Проблемним аспектом у правовому регулюванні відносин, які виникають з приводу конфіденційної інформації є також відсутність законодавчих критеріїв, порядку та умов віднесення інформації до конфіденційної. Прикладом вирішення даної проблеми є досвід Російської Федерації, де існує Перелік відомостей конфіденційного характеру [8].

З урахуванням цього, вважається доцільним доповнити ст. 21 Закону України “Про інформацію” наступним положенням: “До конфіденційної інформації, крім випадків передбачених законом належать: персональні дані; комерційна таємниця; ноу-хау; таємниця страхування”.

Закріплення даних видів конфіденційної інформації є тільки першим кроком у побудові ефективного правового механізму захисту прав особи на інформацію з обмеженим доступом. Оскільки й досі залишаються невирішеними питаннями, які виникають з приводу правового регулювання персональних даних, серед яких найбільш актуальними є відсутність положення, що “інформація про особу, пов’язана з виконанням покладених на неї професійних обов’язків, зокрема, дипломи про освіту,

сертифікати та інші документи, що засвідчують її кваліфікаційний рівень, матеріали із особових справ, які стосуються або пов'язані з виконанням службових обов'язків (відрядження, премії, догани та інші) тощо, не є інформацією з обмеженим доступом”. Це створює колізію між нормами закону та є формальним приводом для розпорядників інформації та суддів відмовляти у наданні інформації в сфері розпорядження бюджетними коштами, державним та комунальним майном.

Загалом, “спекуляція” на захисті права на приватність була однією із основних підстав у неправомірному обмеженні доступу до інформації у 2012 році та свідчить про проблему відсутності розуміння посадовими особами концепції “privacy” як такої, адже головною метою захисту права на приватність, гарантованого ст. 32 Конституції України, є захист саме приватного життя, яке дійсно повинно бути захищено від сторонніх осіб (за винятком публічних осіб, чи коли інформація, яка розповсюджується, є суспільно необхідною), але в той самий час професійне життя, а особливо професійні обов'язки посадових та службових осіб, їх кваліфікація, а також документи, що її підтверджують, аж ніяк не може вважатися конфіденційною інформацією про особу, доступ до якої може бути обмежений [9, с. 152-153].

До того ж відсутній чіткий перелік персональних даних, що призводить до того, що розповсюдження всіх без винятку персональних даних, у тому числі навіть прізвища, ім'я, по батькові, може здійснюватися тільки за попередньою згодою особи. Відтак будь-яка база клієнтів, список телефонів бізнес-партнерів чи просто стопка візиток підпадають під категорію бази персональних даних та потребують реєстрації.

З урахуванням цього, вважається доцільним вдосконалити Закон України “Про захист персональних даних” [10], усунувши наявні прогалини та суперечності, передбачивши, зокрема, поділ персональних даних на загальні (прізвище, ім'я, по батькові, громадянство, дата та місце народження) та вразливі персональні дані, передбачивши для них різний режим доступу.

Якщо звернути свою увагу на інститут комерційної таємниці, то й тут є певні порушення права особи на інформацію з обмеженим доступом, зокрема суб'єкти господарювання, “прикриваючись” комерційною таємницею, часто не надають споживачу інформацію, розкриття якої не є бажаним для її власника, але комерційною таємницею бути не може, оскільки вона призначена для надання споживачеві можливості орієнтуватися на ринку товарів, робіт, послуг і робити вірний вибір.

Враховуючи те, що Закон України “Про інформацію” не встановлює чіткої кваліфікації комерційної таємниці в якості конкретного виду інформації, вважається доцільним внесення зміни до цього Закону, де слід вказати на належність комерційної таємниці до конфіденційної інформації.

До того ж визначення комерційної таємниці, яке закріплено в Господарському кодексі України [11] є недосконалим, оскільки не закріплює, в якому випадку відомості визнаються комерційною таємницею. З урахуванням цього вважається доцільним запропонувати наступне визначення комерційної таємниці: Комерційна таємниця – відомості, пов'язані з виробництвом, технологією, управлінням, фінансовою та іншою діяльністю суб'єкта господарювання, використання яких у господарській діяльності надає можливість отримання прибутку та/або конкурентних переваг чи збереження положення на ринку, та доступ до яких обмежений з метою захисту прав та законних інтересів її володільця.

Недосконалим є і відносини, які виникають з приводу правового регулювання таємної інформації. Передбачивши у ч. 1 ст. 8 Законі України “Про доступ до публічної інформації”, що таємною визнається інформація, яка містить державну, професійну, банківську таємницю, таємницю досудового розслідування та іншу передбачену законом

таємницю законодавець, певно, не врахував того факту, що у законодавстві існує багато окреслених видів інформації, в назві яких фігурує слово “таємниця”: військова таємниця; медична таємниця; таємниця нарадчої кімнати; професійна таємниця; таємниця страхування; таємниця вчинюваних нотаріальних дій; комерційна таємниця; таємниця усиновлення; адвокатська таємниця. Проте не кожен з цих видів інформації належить до категорії таємної. Наявність у складі назви слова “таємниця” вочевидь не є визначальним моментом для безумовного розгляду зазначених видів як належних до категорії таємної інформації. Наприклад, у складі інформаційних ресурсів Російської Федерації також є наявними комерційна, банківська, службова, адвокатська та інші вищезазначені “таємниці”. Однак, оскільки відповідно до законодавства РФ [12], інформація з обмеженим доступом поділяється на державну таємницю та конфіденційну інформацію, всі вищезазначені “таємниці”, а також персональні дані належать до конфіденційної інформації (в той же час і термін “конфіденційна інформація” застосовується в дещо іншому значенні, ніж це має місце у відповідності із законодавством України). Слово “таємниця”, таким чином, є синонімом до вислову “інформація з обмеженим доступом”. Це є справедливим і для законодавства України, тому щодо кожної з “таємниць” має бути доведена її змістовна відповідність закріпленим в Законі України “Про інформацію” визначенням таємної або ж конфіденційної інформації.

Вищий господарський суд України зазначає, що до кола таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі, доступ до неї здійснюється відповідно до законів про цю інформацію. До кола таємної інформації відносяться, зокрема: секретна інформація, що визнається державною таємницею в установленому Законом України “Про державну таємницю” порядку; інформація, що визнається банківською таємницею (ст. 1076 ЦК, ст. 60-62 Закону України “Про банки і банківську діяльність”); відомості, що становлять лікарську таємницю (ст. 40 Основ законодавства України про охорону здоров’я, таємницю усиновлення (ст. 226 СК України), адвокатську таємницю (ст. 9 Закону України “Про адвокатуру” та таємницю вчинюваних нотаріальних дій (ст. 8 Закону України “Про нотаріат”) [абз. 2 ч. 2, 13].

Цікавими є і новели інформаційного законодавства. Зокрема, на заміну незаконним грифам “не для друку” Закон України “Про доступ до публічної інформації” увів новий вид інформації з обмеженим доступом – “службова інформація”.

Інститут службової інформації відносно новий для нашої держави, проте питання, пов’язані із, наприклад встановленням меж між службовою інформацією і суспільно важливою інформацією зовсім не нові, на них звертали увагу ще К. Маркс і М. Вебер. Так, К. Маркс писав, що “загальний дух бюрократії є таємницею, таїнством. Відкритий дух держави, а також і держане мислення уявляється бюрократії, як зрада щодо відношень до її таємниці” [14, с. 120].

В національній правовій системі України відсутня норма-дефініція, яка б закріплювала поняття “службова інформація”. Зокрема відповідно до ч. 1 ст. 9 вказаного вище закону, до службової інформації може належати така інформація:

1) що міститься в документах суб’єктів владних повноважень, які становлять внутрівідомчу службову кореспонденцію, доповідні записки, рекомендації, якщо вони пов’язані з розробкою напряму діяльності установи або здійсненням контрольних, наглядових функцій органами державної влади, процесом прийняття рішень і передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень;

2) зібрана в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

Аналіз переліків службової інформації, затверджених центральними органами виконавчої влади, а також Конституційним Судом України [15], дозволяє стверджувати про їх невідповідність духу та букві Закону України “Про доступ до публічної інформації”, зокрема, вимогам ч. 2 ст. 6 та ст. 9 вказаного вище Закону. Для прикладу, Конституційний Суд України до переліку службової інформації відніс: конституційні подання і звернення, науково-експертні висновки. Це суперечить не лише Закону України “Про доступ до публічної інформації”, оскільки подання та звернення, а також науково-експертні висновки взагалі не можуть належати до категорії службової інформації згідно зі ст. 9 вказаного вище Закону, а ще й є порушенням ч. 7 ст. 6 цього ж Закону та міжнародних стандартів, оскільки доступ повинен обмежуватися щодо інформації, а не до документу в цілому.

Варто також звернути увагу на те, що, зважаючи на особливе місце Конституційного Суду України, яке він займає у апараті держави, діяльність цього органу повинна бути максимально відкритою для суспільства, адже всі без винятку питання, що розглядаються Конституційним Судом України, становлять суспільний інтерес. Отже, віднесення цієї інформації до службової суперечить парадигмі відкритості та додатково є сигналом для інших органів влади щодо необов’язковості виконання положень Закону України “Про доступ до публічної інформації”.

Більше того, віднесення подань та звернень до службової інформації не узгоджується з практикою Європейського Суду з прав людини, зокрема з рішенням у справі “Tarsasag A Szabadsagjogokert” проти Угорщини” [16], в якій мова йшла про відмову Конституційним Судом Угорщини у наданні конституційного подання на інформаційний запит. Європейський суд відзначив у цьому рішенні, що “подання скарги з метою абстрактного розгляду законодавства, особливо з боку депутатів парламенту, безумовно є питанням, що викликає суспільний інтерес... . Монополія Конституційного суду на інформацію є одним з видів цензури і може призвести до того, що засоби масової інформації та громадські контролери не зможуть виконувати свою життєво важливу роль, пов’язану з наданням точної та достовірної інформації з питань, що викликають зацікавленість спільноти у громадських дискусіях”.

Не є прикладом для наслідування також переліки службової інформації: Міністерства охорони здоров’я України, Міністерства внутрішніх справ України, Державної податкової служби України, Державної міграційної служби та багатьох інших центральних органів виконавчої влади. Оскільки останні також сформовані з порушенням вимог ч. 2 ст. 6 та ст. 9 Закону України “Про доступ до публічної інформації”.

Як зазначає Н.М. Тимченко, перелік інформації, що може належати до службової, закріплений у ч. 1 ст. 9 Законі України “Про доступ до публічної інформації”, дає широкий простір для покривання фактів зловживання службовим становищем. Тому зазначений автор вважає доцільним викласти ч. 1 ст. 9 Закону України “Про доступ до публічної інформації” у такій редакції: “До службової інформації належить інформація, що знаходиться у володінні органів державної влади і стосується:

- розробки напряму діяльності, пов’язаного зі здійсненням контрольних, наглядових функцій;
- процесу прийняття рішень, які передують публічному обговоренню та/або прийняттю рішень;
- відомостей про заходи мобілізаційної підготовки, мобілізаційного плану органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій усіх форм власності (конкретні цифрові показники, аналітичні та методичні матеріали тощо);

- проектних документів, планів мереж електро-, водо-, газопостачання;
- відомостей, що стосуються питань організації і проведення цивільного захисту населення у разі стихійного лиха чи техногенної катастрофи;
- науково-дослідних робіт і дисертацій з економіки розвитку воєнної сфери, військово-промислового комплексу, науково-технічного комплексу оборонного призначення, експертного потенціалу оборонної тематики та послуг, конверсії оборонного виробництва;
- відомостей про службові винаходи до повного завершення робіт з їх патентування в Україні і за кордоном;
- відомостей про систему охорони та внутрішньо-об’єктового режиму;
- відомостей за окремими показниками про норми, обсяги заготівлі донорської крові;
- інформації, зібраної у процесі оперативно-розшукової, контррозвідальної діяльності, у сфері оборони країни, яку не віднесено до державної таємниці.

Даний перелік є вичерпним і не може бути розширений інакше як шляхом внесення змін і доповнень до цього Закону” [17, с. 40].

Вважається, що такий виклад ч. 1 ст. 9, з чітким переліком відомостей, яким може бути надано статус службової інформації, унеможливить приховування посадових злочинів від громадськості під грифом “службова інформація” та сприятиме прозорості діяльності органів державної влади.

Таким чином, замість “конфіденційної інформації, що є власністю держави”, законодавець закріпив “службову інформацію”. Однак конфіденційна інформація, що є власністю держави й досі зустрічається у чинному законодавстві.

Зокрема ст. 212-5 КпАП України передбачає відповідальність за порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави, яке призвело до розголошення такої інформації [18]. Ситуація, коли посадових та службових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування притягають до адміністративної відповідальності за таке порушення, є абсурдною, зважаючи на той факт, що основою для притягнення до адміністративної відповідальності повинно бути порушення норм Закону України “Про доступ до публічної інформації” та нової редакції Закону України “Про інформацію”, але жоден з них не передбачає відповідальності за порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв такої інформації, оскільки така категорія інформації з обмеженим доступом не передбачена жодним із цих законів.

Більше того, у ст. 7 Закону України “Про доступ до публічної інформації” та ч. 2 ст. 21 Закону України “Про інформацію” прямо зазначено, що суб’єкти владних повноважень не можуть відносити інформацію про свою діяльність до конфіденційної інформації.

Втім, оскільки ст. 212-5 КпАП України досі не була скасована, а на додачу Постанову КМУ “Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію” [19] також не було приведено у відповідність до Закону “Про доступ до публічної інформації”, ст. 212-5 КпАП України продовжує залишатися достатньо популярною у правозастосовній діяльності СБУ та українських судів.

Так, у 2012 році було зафіксовано 14 випадків притягнення до адміністративної відповідальності за цією статтею, незважаючи на положення Закону України “Про доступ до публічної інформації”, що акти законодавства України застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону [14, с. 154].

Варто зазначити, що мова йде не лише про формальну відсутність терміну “конфіденційна інформація, що є власністю держави” у Законі України “Про доступ до

публічної інформації”, а ще й про концептуальну різницю між цими двома поняттями. Адже відповідно до ч. 2 ст. 6 та ст. 9 Закону України “Про доступ до публічної інформації”, публічна інформація може бути віднесена до службової в дуже обмежених випадках у той час, як віднесення інформації про діяльність влади до конфіденційної інформації визначалося на власний розсуд органами державної влади. Та й на відміну від Закону України “Про інформацію” (в редакції 1992 р.), Закон України “Про доступ до публічної інформації” передбачає, що доступ обмежується до інформації, але не документу. Отже, з огляду на вищезазначене, виходячи з духу й букви Закону України “Про доступ до публічної інформації”, єдиною відповідальністю, яка може наставати за розповсюдження службової інформації, може бути дисциплінарна відповідальність, враховуючи природу цієї інформації.

Деякі висновки та пропозиції.

Для впорядкування обігу “службової інформації” необхідно законодавчо закріпити її визначення, як відомості та/або дані, які утворюються в процесі державно-управлінської діяльності, поширення яких порушує права і свободи громадян, перешкоджає реалізації органом або організацією наданих йому повноважень або іншим чином негативно впливає на їх реалізацію, у зв’язку з чим доступ до яких обмежений законом.

Крім того, не дивлячись на зміни та доповнення, прийняті у період з 2000 по 2013 рр., законодавство у сфері регулювання суспільних відносин, які виникають з приводу інформації з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці залишаються “білою плямою” у правовому полі України. Це зумовлене, по-перше, відсутністю чіткої системи знань про інформацію з обмеженим доступом, по-друге, безсистемним та недбалим викладенням положень, які стосуються будь-якої інформації з обмеженим доступом, якщо вона не становить державної таємниці, по-третє, непридатністю відповідних норм до практичного застосування. Усунення зазначених недоліків є обов’язковою передумовою розвитку інформаційного законодавства України в тому числі й законодавчих основ системи захисту інформації. Все це зумовлює потребу і невичерпну актуальність, як мінімум, продовження роботи та прийняття Закону України “Про інформацію з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці”, почату Науково-дослідним центром “ТЕЗІС” НУТУ “КПІ” ще у 1998 році на замовлення колишнього Держкомсекретів України [20], а як максимум, розробки та прийняття основ кодексу України про інформацію з обмеженим доступом (чи кодексу, що регулює суспільні інформаційні відносини).

Використана література

1. Про взаємну охорону інформації з обмеженим доступом: Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки від 05.05.03 р. : у редакції від 07.07.04 р. // Офіційний вісник України. – 2004. – № 33. – Ст. 2239.
2. Про співробітництво в галузі технічного захисту інформації : Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Білорусь від 22.01.03 р. : у редакції від 04.02.04 р. – Режим доступу : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=112_048
3. Про інформацію : Закон України від 02.10.92 р. № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48. – Ст. 650.
4. Климчук С. Проведення порівняльного аналізу законодавства у сфері інформації з обмеженим доступом України до країн-членів НАТО / С. Климчук, В. Артемов // Юридичний журнал. – 2006. – № 11 (53). – С. 40-45.
5. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.11 р. № 2939-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 32. – Ст. 314.

6. Компанії втратили 38 мільйонів від витоку інформації. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/news/34817.html>
7. Вимоги до документів, у яких обґрунтовуються обсяги антропогенних викидів та абсорбції парникових газів, для отримання листа-підтримки власником джерела викидів, на якому планується реалізація проекту спільного впровадження : Наказ Національного агентства екологічних інвестицій України від 25.06.08 р. № 32 // Офіційний вісник України. – 2008. – № 54. – Ст. 1821.
8. Перечень сведений конфиденциального характера : Указ Президента Российской Федерации от 06.03.97 г. № 188. – Режим доступу : [//www.legis.ru/misc/doc/2322](http://www.legis.ru/misc/doc/2322)
9. Права людини в Україні 2012. Узагальнена доповідь правозахисних організацій ; за ред. Є.Ю. Захарова. – Х. : Права людини, 2013. – 560 с. – (Українська гельсінська спілка з прав людини).
10. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.10 р. № 2297-VI // Голос України. – 2010. – № 172.
11. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.03 р. № 36-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18. – Ст. 144.
12. Об информации, информационных технологиях и о защите информации : Федеральный Закон от 27.06.06 г. № 149-ФЗ. – Режим доступу : <http://base.consultant.ru/cons/cgi/online.cgi?req=doc>
13. Про деякі питання практики застосування господарськими судами законодавства про інформацію : Інформаційний лист Вищого господарського суду від 28.03.07 р. № 01-8/184 // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 3.
14. Скиба Я.Д. Теоретичні підходи до обґрунтування співвідношення службової інформації та службової таємниці / Я.Д. Скиба // Митна справа. – 2012. – № 4 (82). – С. 119-125.
15. Про надання інформації, створеної у Конституційному Суді України, статусу службової та порядок роботи з матеріальними носіями такої інформації : Розпорядження Голови Конституційного Суду України від 30.08.11 р. № 57/2011. – Режим доступу : <http://www.ccu.gov.ua/uk/publish/article>
16. Історичне рішення Європейського суду з прав людини. – Режим доступу : <http://www.khpg.org/index.php?do>
17. Тимченко Н.М. Правовий механізм доступу до публічної інформації: сучасний стан та перспективи // Правовий вісник Української академії банківської справи. – 2012. – № 1 (6). – С. 39-41.
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення : Закон України від 07.12.84 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
19. Про затвердження Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.11.98 р. № 1893 // Офіційний вісник України. – 1998 р. – № 48.
20. Беляков К., Колпак Р. Дослідження змісту категорій інформації з обмеженим доступом відповідно до чинного законодавства України як підґрунтя розробки проекту Закону України “Про інформацію з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці” : 3-я наук.-практ. конференція [“Правове, нормативне та метрологічне забезпечення системи захисту інформації в Україні”], (Київ 8 – 10 жовтня 2001 р.) : матеріали круглого столу “Обговорення проекту Закону України “Про інформацію з обмеженим доступом, що не становить державної таємниці”. – К. : НДЦ “ТЕЗІС” НУТУ “КПІ”. – 2001. – С. 25-30.

Рецензент: Беляков К.І., д.ю.н., доцент.

~~~~~ * * * ~~~~~